

**"YENİ ÖDƏNİŞ ÜSULLARI VASİTƏSİLƏ CİNAYƏT YOLU İLƏ ƏLDƏ EDİLMİŞ
PUL VƏSAİTLƏRİNİN VƏ YA DİGƏR ƏMLAKIN LEQALLAŞDIRILMASI
VƏ TERRORÇULUĞUN MALİYYƏLƏŞDİRİLMƏSİ"
XÜSUSİ BURAXILIŞI**

MÜNDƏRİCAT

<i>YENİ ÖDƏNİŞ ALƏTLƏRİ VƏ ÖDƏNİŞ ÜSULLARI</i>	2
• <i>Əvvəlcədən ödənilmiş kartlar</i>	3
• <i>İnternet ödənişləri</i>	5
• <i>Mobil ödənişlər</i>	7
<i>RİSK ƏSASLI YANAŞMA</i>	11
<i>TİPOLOGİYALAR</i>	15
<i>AKRONİMLƏR</i>	16
<i>Əvvəlcədən ödənilmiş kartlara aid nümunələr</i>	17

YENİ ÖDƏNİŞ ÜSULLARI:

Texnoloji yeniliklərin daim inkişaf etdiyi dünyada iqtisadiyyatın müxtəlif sahələrində yeni xidmətlər formalaşmaqdadır. Belə ki, ödəniş sistemlərin inkişafında əsas global tendensiya yeni innovativ ödəniş texnologiyalarının tətbiqi, elektron bankçılıq və mobil bankçılıq xidmətlərinin istifadəsinin genişlənməsi ilə ilə kağız-əsaslı ödənişlərdən elektron ödənişlərə keçidin daha da sürətləndirilməsidir. Bu öz növbəsində yeni bank olmayan ödəniş xidməti təchizatçıların meydana çıxması və onların klassik ödəniş xidmətləri göstərən banklarla rəqabətə başlamasına gətirib çıxartdı.

Bu yeni bank olmayan ödəniş xidməti təchizatçıları ödəyicilər, alıcılar və onların hesablarını idarə edən banklar arasında vəsaitlərin mübadiləsini təmin edərək ödəniş xidmətlərini həyata keçirirlər. Bank olmayan ödəniş xidməti təchizatçıları həmçinin elektron mağazalar və internet hərraclarda əməliyyatlar aparan alıcılar və satıcılar arasında transfer ödənişləri də təmin edirlər.

İnternet şəbəkəsində təklif olunan xidmətlərin bütün dünyaya yayılması, müxtəlif sektorlarda onlayn xidmətlərin tətbiqinin başlanması və müvafiq proseslərin daha sürətlə həyata keçirilməsinə tələbatın yaranması maliyyə xidmətləri sektorunda da yeniliklərin tətbiqinə səbəb olmuşdur. Birdəfəlik istifadə edilən kartlar, internet və ya mobil telefonlarla ödəniş imkanları məhz bu tələbləri özündə əks etdirir.

Bu yeni xidmətlər təklif edən bank olmayan ödəniş xidməti təchizatçıları faktiki olaraq müxtəlif əməliyyatlar keçirən, özəl məlumat bazalara malik olan və hətta elektron pulun emitenti kimi fəaliyyət göstərirlər. Nəticədə alıcılar və satıcılar, son istifadəçilər və ödəniş təminatçıları, onlara əlavə xidmətlər göstərən digər şəxslər arasında əlaqə ənənəvi sistem ilə müqayisədə daha qarışıq və mürəkkəbdir. Bu da pulların leqallaşdırılması və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi baxımından yeni çağırışlara səbəb olmuşdur.

ƏVVƏLCƏDƏN ÖDƏNİLMİŞ KARTLAR:

Əvvəlcədən ödənilmiş kartlar XX əsrin sonunda kredit və debit kartlarına alternativ məhsul kimi bazara çıxarılmışdı. Bu yeni növ kartlar əvvəlki kartlar kimi funksiyalara sahib olsalar da, bank hesabı ilə əlaqələndirilmə və ya kredit tarixçəsinin yoxlanması kimi prosedurları tələb etmirlər.

Əvvəlcədən ödənilmiş kartlar iki kateqoriyaya bölünür: açıq tipli və qapalı tipli kartlar

Qapalı tip əvvəlcədən ödənilmiş kartlar həmçinin “hədiyyə kartları” kimi tanınır. Bu tipli kartlar az istifadə həcminə malikdir və məxsusi bir ticarət şəbəkəsi ilə məhdudlaşır.

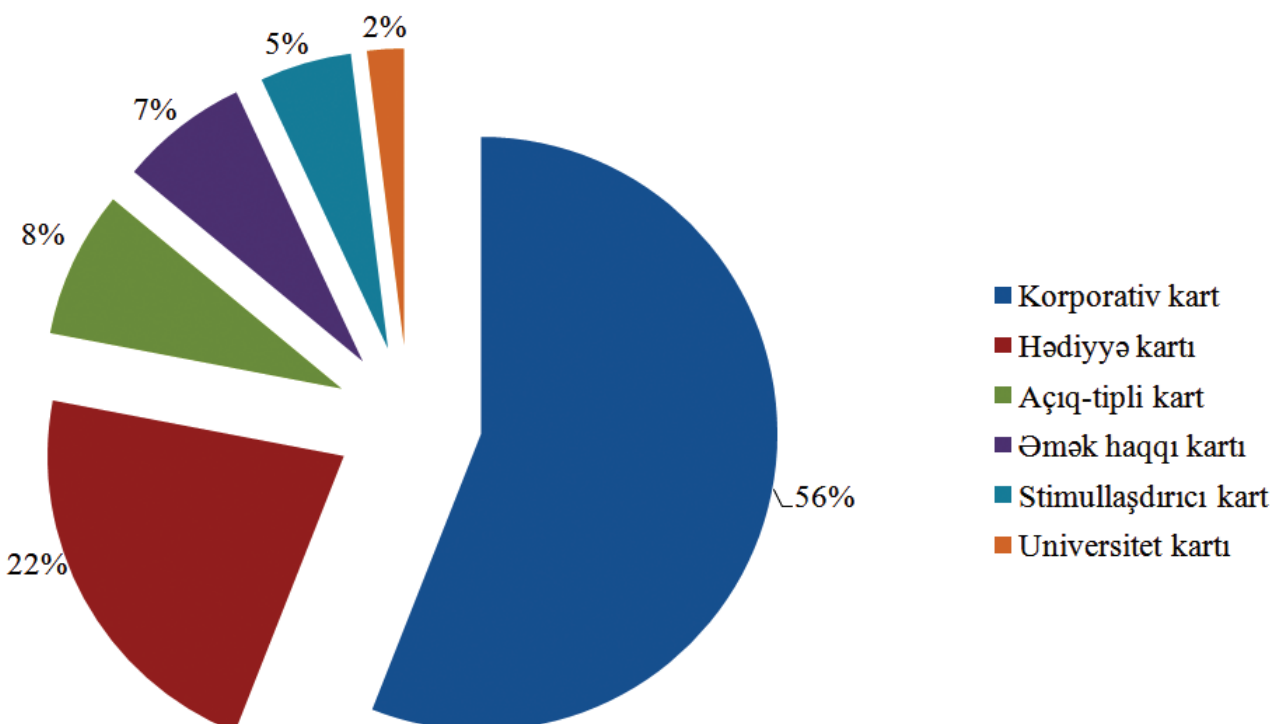
Hədiyyə kartları anonim olur və konsolidə olunmuş bank hesabı ilə əlaqəli olur. Həmçinin, belə kartların vəsait mədaxil və ya köçürmə etmək imkanları yoxdur, lakin onlardan az istifadə olunması PL/TM riskləri baxımından bu kartların tam təhlükəsiz olması demək deyildir.

Hədiyyə kartları kimi açıq tipli kartlar da anonimdir konsolidə olunmuş bank hesabı ilə əlaqəli olur. Hədiyyə kartları ilə açıq tipli kartların ən önəmli fərqi ondan ibarətdir ki, açıq tipli kartlar daha geniş istifadə olunur.

Eyni zamanda, kart proqramlarının xüsusiyyətlərinə uyğun olaraq, bu kartlar yenidən yüklənə bilər və ya birdəfəlik istifadə üçün nəzərdə tutula bilər. Açıq tipli əvvəlcədən ödənilmiş kartların funksiyaları ənənəvi kartların funksiyaları ilə eynidir:

- Üçüncü tərəf vəsaiti mədaxil və məxaric edə bilər;
- Bankomatdan vəsait nağd məxaric edilə bilər;
- Pul köçürmə sistemləri vasitəsilə mədaxil və məxaric oluna bilər.

Əvvəlcədən ödənilmiş kartlarla bağlı 2015-ci il üzrə proqnoz:

Ənənəvi kartlardan fərqli olaraq, əvvəlcədən ödənilmiş kartların üzərində daha çox məlumat əks olunur, çünki bu kartlar bank hesabı olmayan şəxslərə aiddir. Əvvəlcədən ödənilmiş kartların digər bir üstün cəhəti ondan ibarətdir ki, onların hazırlanma xərclərini tənzimləmək mümkündür.

Hazırda əvvəlcədən ödənilmiş kartlara tələb sürətlə artır. Analitiklər hesab edirlər ki*, 2015-ci ildə əvvəlcədən ödənilmiş kartların bazardakı həcmi 762 milyard ABŞ dollarına bərabər olacaqdır. Hökumət tərəfindən sosial layihələrdə istifadə olunan kartların həcmi 425 milyard ABŞ dolları, hədiyyə kartları üzrə 164 milyard ABŞ dolları, açıq-tipli əvvəlcədən ödənilmiş kartlar üzrə 59 milyard dollar, əmək haqqı ödənişləri üçün kartlar üzrə 52 milyard ABŞ dolları, özəl sektorda işçilər və müştərilərin

istifadəsi üçün nəzərdə tutulmuş kartlar üzrə 42 milyard və əhalinin gənc təbəqəsi üçün ali təhsil müəssisələrinin istifadəsində olan universitet kartları üzrə isə 19 milyard ABŞ dolları təşkil edəcəkdir.

Əvvəlcədən ödənilmiş kart proqramı ilə təklif olunan xidmət və məhsullar internet ödənişlər və ya mobil ödənişlər vasitəsilə daha geniş istifadə miqyasına sahibdir.

Qeyd olunduğu kimi, əvvəlcədən ödənilmiş kartlar konsolidə olunmuş hesablar vasitəsilə idarə olunur. Müvafiq eyniləşdirmə prosedurlarından sonra bank hesabı açılır və müvafiq bank hesabı üzrə vəsaitlər əvvəlcədən ödənilmiş kartlara paylanılır. Bu prosesdə əvvəlcədən ödənilmiş kartların istifadəçisini eyniləşdirmək mümkün olmur.

* Mercator Advisory Group, a consulting group offering analysis service to locate new market opportunities and to optimize strategic initiatives. It works with the banking and payment industry worldwide.
<http://www.mercatoradvisorygroup.com/>

İNTERNET ÖDƏNİŞLƏRİ:

İnternet insanların ehtiyaclarının qarşılınmasında texnologiyanın dünyada nə qədər önəmli olmasını göstərən bir nümunədir. İnternetin dünyanın hər bir nöqtəsində mövcud olması, yeni texnologiya əsasında bütün qurğuların İnternetə çıxış imkanının olması maliyyə xidmətləri baxımından da yenilikləri özündə əks etdirir.

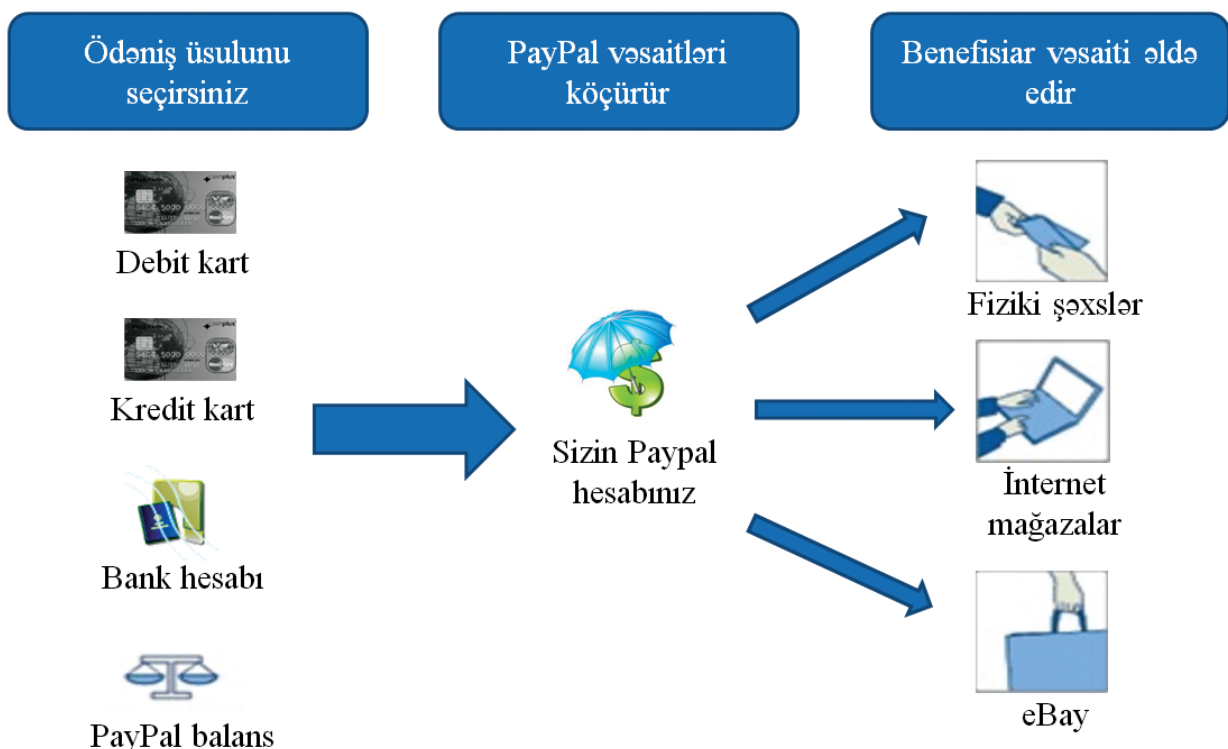
Bu tip ödəniş sisteminin strukturu müştərinin müvafiq ödəniş sistemində qeydiyyatdan keçməsinə tələb edir. Ümumiyyətlə, qey-

diyyat proseduru (bütün hallara aid deyildir) müştərinin eyniləşdirmə və verifikasiya (elektron poçt, telefon, poçt indeksi və s.) prosesinin təsdiqlənməsindən ibarətdir. Qeydiyyat proseduru başa çatdıqdan sonra müştəri istifadəçi adı (və ya kodu) və şifrəsi ilə təmin olunur. Qeydiyyat məlumatları xidmətin və ya məhsulun növündən, həmçinin müvafiq qanunvericiliyin tələblərindən asılı olaraq fərqli ola bilər.

Hesab aktivləşdirildikdən sonra vəsaitlər mədəxil olunur və müştəri həmin vəsaitlərlə onlayn əməliyyatlar apara, həmçinin vəsaitləri nağd məxaric edə bilər.

İnternet ödənişləri əvvəlcədən ödənilmiş vəsaitlər əsasında icra olunur, müştəri vəsaitləri əvvəlcədən hesabına mədəxil edir və yalnız bu vəsaitlər xərclənə bilər. Bu tip hesablara vəsaitlərin mədəxil edilməsinin bir çox üsulu vardır: bank hesabları, debit/kredit kartlar və s. PL/TM risklərinin idarə edilməsi baxımından vəsaitlərin digər bank hesabları və kartlardan transfer edilməsi məqsəduyğundur. Nağd və ya əvvəlcədən ödənilmiş kartlar vasitəsilə mədəxil edilməsi isə yüksək riskli əməliyyat hesab olunur.

İnternet vasitəsilə PayPal ödənişləri

FATF-in 2010-cu il hesabatında internet ödəniş alətlərinin 3 kateqoriyası haqqında məlumat verilmişdir:

a) İnternet bankçılıq: kredit təşkilatları ənənəvi bank xidmətlərini onlayn üsulla müştərilərə təklif edir.

b) Əvvəlcədən ödənilmiş internet ödəniş məhsulları: kredit təşkilatı olmayan özəl şirkətlər əvvəlcədən ödənilmiş virtual hesablar vasitəsilə müştərilərə əməliyyat etmək imkanı təklif edir.

c) Elektron valyuta və ya metallar: müştəri elektron valyutaları ala bilər, daha sonra bu valyutaları real valyuta ilə mübadilə edə bilər və ya nağd məxaric edə bilər.

Bir çox hallarda elektron valyuta virtual oyunlar zamanı istifadə olunur. Müştəri oyun zamanı istifadə etdiyi elektron valyutayı oyun başa çatanda real valyuta ilə mübadilə edir.

Valyutanın onlayn konvertasiyasına aid nümunə:

The screenshot shows a web interface for currency exchange. On the left, there is a navigation menu with links: [Login](#), [Main page](#), [About our company](#), [Our rates](#), [Exchange rules](#), and [Contacts](#). Below the menu is a contact information box with a phone icon and the number 118390077660, and three currency codes: WMZ Z716.....7630, WMR R132.....9510, and WME E207.....7450. At the bottom left, there is a 'Chat Online' button with a woman's image and text in Russian: 'ЕСТЬ ВОПРОС? НАЖМИТЕ'. A 'SECURED' logo is also visible.

The main content area is titled 'EXCHANGE WEBMONEY, PAYPAL, EPASSPORTE, MONEYBOOKERS'. It displays the current exchange rate: EURO/USD = 1.336; USD/EURO=0.749;. Below this is a form for exchanging currency. The 'Amount to exchange:' field contains '1000' and the 'Webmoney WMZ' dropdown is selected. The form includes fields for 'You must have', 'You need', 'Commission', 'You'll have', 'E-currency acc. to fund', 'Your name', 'Your e-mail', 'Other contacts', and 'Additional information'. A dropdown menu is open, showing options: Webmoney WMZ, Webmoney WMR, Webmoney WME, PayPal, ePassporte, and MoneyBookers. At the bottom of the form, there is a checkbox for 'I agree with the rules of transfer' and a 'Send application' button.

MOBİL ÖDƏNİŞLƏR:

Mobil telefonların istifadəsi insanların həyatının əsas hissəsidir. Bu səbəbdən həmin qurğulardan istifadə etməklə müəyyən xidmətlərdən faydalanmaq istəyi heç də təəccüblü deyildir.

Mobil ödəniş xidmətlərinin bəzi modelləri mövcuddur: i) bank əsaslı model; ii) mobil şəbəkə operatoru (MNO – mobile network operator) əsaslı model; iii) qarışıq model.

i) **Bank əsaslı model:** Müştərilərin bank hesabları vardır. Əməliyyat aparılan vəsaitlər bank hesabından əldə olunur. Bu modeldə məsuliyyəti daşıyan tərəf bankdır və eyniləşdirmə tədbirləri dəqiq aparılıbsa və əməliyyatlara tam nəzarət mexanizmi mövcuddursa, müvafiq model aşağı risk daşıyır.

ii) **MNO əsaslı model:** MNO mərkəzli model həm “bank mərkəzli model”ə məxsus funksiyaları, həm də əvvəlcədən ödənilmiş kartların istifadəsi üçün xidmətləri özündə birləşdirir.

Bu modeldə həm aşağı riskli, həm də yüksək riskli xidmətlər mövcuddur. Əgər müştəri əməliyyatları musiqi, oyun və ya əyləncə məqsədli proqramların əldə olunması üçün icra edirsə, bu aşağı riskli xidmət hesab olunur. Əgər əməliyyatlar

vəsaitlərin ölkədaxili və xaricə köçürülməsi ilə bağlıdırsa, belə əməliyyat yüksək riskli hesab olunur.

Bank mərkəzli modeldən fərqli olaraq, MNO mərkəzli model əvvəlcədən ödənilmiş kartlar kimi yüksək riskli hesab olunur. MNO mərkəzli modeldə də vəsaitlər provayderin sahibi olduğu birgə hesabda toplanılır.

iii) **Birləşmiş (qarışıq) əsaslı mobil ödəniş modeli** vasitəsilə aparılan əməliyyatlarda banklar, MNO (Mobile network operators) və pul köçürmə sistemləri iştirak edir. Bu ödəniş üsulunda istifadəçilərə beynəlxalq istifadə üçün ATM-dən nağd vəsaitlərin məxaricinə imkan verilir. Müvafiq model tətbiq edən ölkənin, PL/TMM üzrə müvafiq qanunvericiliyi, tənzimləyici prosedurları mövcud deyilsə, model üzrə xidmətlər riskli hesab olunur.

Risqlərin qiymətləndirilməsi məqsədləri üçün milli PL/TMM qanunvericiliyi ilə müvafiq öhdəliyi olan və adekvat şəkildə nəzarət olunan maliyyə təsisatlarında hər bir müştəri üçün açılan fərdi bank hesabları və ya qiymətli kağız hesabları əsasında həyata keçirilən “mobil ödəmələr” və bu hesablardan istifadə etmədən təklif edilən xidmətlər fərqləndirilməlidir.

Mobil ödəmə xidmətləri həm bank hesabı vasitəsilə, həm də bank hesabı olmadan təklif olunur.

Aşağıda Dünya Bankının müəyyən etdiyi mobil ödəmə sistemlərinin aşağıdakı kateqoriyaları və hər bir kateqoriya üzrə PL/TM riskləri və onlara qarşı nəzərdə tutulan preventiv tədbirlər izah olunur:

1- Mobil ödəmələr haqqında məlumatın verilməsi xidmətləri-(m-FINFO)

Xarakterik xüsusiyyətləri. Bu kateqoriyada olan mobil ödəmə xidməti istifadəçilərinə yalnız bank hesabı vasitəsilə aparılan əməliyyatlar haqqında məlumatı əldə etmək imkanı verir. Bu xidmət növü geniş yayılmış mobil ödəmə xidmətidir. Müştərilər hesab üzrə qalıq, hesabdən çıxarış, valyuta məzənnələri, birja

kotirovkaları, kredit/debit kartı əməliyyatları üçün vəsait daxil olmaları və təsdiqləmələr və kredit limitinin aşılması barədə məlumat almaq imkanına malikdirlər. Sadalanan məlumatların əldə edilməsi müştəriyə, ilk növbədə, vaxtına qənaət edərək bankı ziyarət etməmək və dələduzluq halları ilə üzləşməmək imkanı verir.

Müəyyən olunmuş risklər və preventiv tədbirlər. Bank hesabı vasitəsilə aparılan əməliyyatlar haqqında mobil telefon vasitəsi ilə məlumatların əldə edilməsi xidmətləri PL/TM baxımından aşağı riskli hesab olunur. Belə ki, bu xidmət növü müştəriyə pul köçürmələri etmək, depozit qoymaq və ya oxşar xarakterli maliyyə əməliyyatları aparmaq imkanı vermir.

2- Bank və qiymətli kağızlar hesabı üzrə mobil xidmətlər - (m-BSA)

Xarakterik xüsusiyyətləri. Bu kateqoriyadan olan mobil ödəmə xidmətləri bank və qiymətli kağızlar hesabı sahibinə əməliyyatlar aparmaq imkanını təklif edir. Burada ATM-lər, telefon və ya internet/onlayn bankçılıq kimi elektron kanallar vasitəsilə aparılan əməliyyatlara oxşar maliyyə əməliyyatlarını həyata keçirmək üçün mobil telefonlardan istifadə edilir. Mobil telefon həmçinin müştərinin qiymətli kağızlar hesabından qiymətli kağızlarla əməliyyatlar aparmaq (alqı-satqı da daxil olmaqla) üçün istifadə edilə bilər. Bu xidmət növü şəxsdən-şəxsə və ya şəxsdən-şirkətə pul köçürmələri, kredit kartı üzrə ödənişlər, valyuta əməliyyatları, səhm və qiymətli kağızlarla əməliyyatlar və s. bu kimi xidmətlərdən istifadə etmək imkanı verir.

Müəyyən olunmuş risklər. Bu kateqoriyada olan mobil ödəmə xidmətləri ilə bağlı əsas PL/TM riskləri onların anonimliyi, izləmə bilməməsi və sürətli olmasında ifadə olunur. Bu xidmət növünün göstərilməsinə yalnız banklar deyil, operatorlar və provayderlər də cəlb olunur. Banklar tərəfindən PL/TMM üzrə öhdəliklərin həyata keçirilməsi tələb olunsada, tənzimlənməyən və ya nəzarət olunmayan telekom operatorlar və ya provayderlərin müştəri haqqında eyniləşdirmə məlumatlarını toplamaq və verifikasiya etmək imkanına malik olmaması PL/TM ilə bağlı anonimlik riskini artırır. Müştərinin anonimliyi onun özü barədə

məlumat vermək üçün müvafiq vasitələrə malik olmaması və ya əməliyyatın kim tərəfindən həyata keçirildiyinə dair adekvat monitorinq olmamasından irəli gəlir. Beləliklə, PL/TM riskləri müştəri ilə işgüzar münasibətlərin yaradılmasından əvvəl və ya sonra meydana çıxma bilər. Digər tərəfdən, bu xidmət növündə müştəri ilə üzbəüz olmayan bir əlaqə, daha doğrusu, işgüzar münasibət qurulur və üzbəüz və ya birbaşa əlaqə qurmadan yaradılan işgüzar münasibətlər də yüksək riskli işgüzar münasibətlər hesab olunur.

Qeydiyyatdan keçməyən istifadəçilər bu xidmət növünə çıxış əldə edib qanunsuz əməliyyatlar həyata keçirə bilər. Pulların leqallaşdırılması ilə məşğul olan şəxslər aşağıdakı hallarda bu xidmətə qanunsuz çıxış əldə edə bilərlər: 1) mobil telefon oğurlandıqda və maliyyə xidmətlərinə çıxış təhlükəsizlik kodu ilə qorunmadıqda; 2) hesabın qanuni sahibi öz çıxış hüququnu qeydiyyatdan keçməyən istifadəçilərə verdikdə; və 3) cinayətkar provayderin simsiz şəbəkəsinə müdaxilə etdikdə. Məsələn, Braziliyada cinayətkar şəxslər yoxsul insanlara pul ödəyib onların adına məsafədən qoşulma kanalları (internet və ya mobil telefon) ilə təchiz olunmuş bank hesabları açırlar. Hesab açıldıqdan sonra, qeydiyyatdan keçmiş qanuni istifadəçilər öz şifrələrini qeydiyyatdan keçməmiş qanunsuz istifadəçilərə ötürürlər. Braziliyada bu təcrübə bankla müştəri arasında işgüzar münasibətlərə öz mənfi təsirini göstərir və bu "narıncı hesab" adlanır.

Preventiv tədbirlər. Bu tədbirlər xidmət göstərən təşkilatdan kənar və birbaşa əlaqə qurmadan işgüzar münasibətlərin yaradılması prosesi zamanı müştəriləri risklərdən qorumaq üçün nəzərdə tutulmuş Müştərinin Tanı (MT) prosedurlarına əsaslanır. Bu tədbirlər əlavə eyniləşdirmə mexanizmlərini, müştərinin profilinə uyğun olaraq məhdud məbləğdə əməliyyatların aparılmasını, əməliyyat kanallarını müəyyən etmək və onlara nəzarət etmək üçün qaydaların müəyyən edilməsini və daxili nəzarət mexanizmlərinin yaradılmasını ehtiva edir.

Preventiv tədbirlər aşağıdakılardır:

➤ *Müştərini Tanı (MT) prosedurları.* Müştərini Tanı FATF-ın 40 Tövsiyəsində müəyyən edilmiş standart bir prinsipdir. Xidmət göstərən təşkilatdan kənar və birbaşa əlaqə qurmadan müştərilərlə işgüzar münasibətlər qurmaq məqsədilə banklar alternativ verifikasiya tədbirlərini tətbiq edirlər. Tətbiq olunan əsas prosedurlar aşağıdakılardır: 1) işgüzar münasibətlər yaradılan zaman müştərinin yaşayış ünvanının verifikasiyası; 2) alternativ verifikasiya tədbirləri və 3) məhdudlaşdırılmış funksionallıq. “Məhdudlaşdırılmış funksionallıq” tam və düzgün eyniləşdirmə və verifikasiya tədbirləri və müştərini tanı prosedurları həyata keçirilənədək müştərinin bir sıra xidmətlərə çıxışının məhdudlaşdırıldığını bildirən termindir. Müştərinin verifikasiyası onunla üzbəüz əlaqə yaratmaq əvəzinə, müştəri barədə məlumatları vergi orqanları və ya sosial müdafiə fondu, yaxud mobil operator kimi üçüncü şəxslərin məlumat bazası ilə üzləşdirməklə həyata keçirilir. Telekom operatorları mobil telefon və ya internet vasitəsilə göstərilən mobil ödəmə xidmətləri üçün müştəriləri qeydiyyatdan keçirir, lakin bu müştərilərlə üz-üzə görüşməyənədək onlara istənilən əməliyyatları həyata keçirmək imkanı verilmir.

➤ *Əməliyyatlar və hesabatlılıq üçün müəyyən edilmiş məbləğ limiti* tənzimləyici orqanlar və özəl sektor tərəfindən ən çox tətbiq edilən nəzarət mexanizmidir. Məbləğ limiti əməliyyatların sayı və həcmi üzrə statistik təhlilə əsasən müəyyənləşdirilir.

➤ *İki və ya üç pilləli təsdiqləmə mexanizmləri* bank və qiymətli kağızlar hesabı üzrə mobil xidmətlərdən qanunsuz istifadənin qarşısını alır. İtirildikdə və ya oğurlandıqda, dərhal istifadə edilə biləcək nağd puldan fərqli olaraq, mobil telefonlar maliyyə vəsaitlərinin idarə edilməsi üçün daha təhlükəsiz vasitələr təklif edir. Cihazın öz təhlükəsizlik sistemi şəxsi şifrə ilə birgə maliyyə əməliyyatını həyata keçirmək üçün biometrik təsdiqləmə

və elektron imza kimi iki qoruyucu vasitədən istifadə etməyi təklif edir. Bu sistemlərin çox vaxt qiymətinə görə əhalinin az təminatlı təbəqəsi üçün qeyri-münasib olan müasir telefonlarda mövcud olmasına baxmayaraq, onlar bəzən xidmət təchizatçısı tərəfindən mərkəzləşdirilmiş qaydada tətbiq edilir. Məsələn, Cənubi Afrika Respublikasında bank və qiymətli kağızlar hesabı üzrə mobil xidmətlər göstərən provayderlər biometrik səs eyniləşdirmə sistemini yoxlamadan keçirmişdir.

➤ *Müştərinin profilinin müəyyən edilməsi* izlənmə riskini azaltmaq üçün istifadə edilən yeni alətdir. Bir çox dövlətlərdə banklar tərəfindən müştərinin profilinə əsaslanaraq qeyri-adi əməliyyatlar seçilməklə mobil ödəmə xidmətlərindən istifadə edən müştərilərin fəaliyyətinin monitorinqi sistemi yaradılmışdır. Müştəri profilləri onlarla işgüzar münasibətlər qurulan zaman təqdim edilmiş məlumatlara əsaslanaraq yaradılır və mütəmadi olaraq yenilənir. Toplanan məlumatlara müştərinin gəliri, aparılan əməliyyatın tarixi və mütəmadi olaraq istifadə etdiyi xidmətlər barədə məlumatlar daxildir. Müştərinin profilinin müəyyən edilməsinin bir üstünlüyü də ondan ibarətdir ki, onun üçün mürəkkəb proqram təminatı və ya IT sistemləri tələb olunmur.

➤ *Maliyyə əməliyyatlarının həyata keçirilməsi üçün istifadə edilən kanalların müəyyən edilməsi* əsas preventiv tədbirlərdəndir. Əksər hallarda mobil ödəmə xidmətləri üzrə provayderlər maliyyə əməliyyatlarının həyata keçirilməsi üçün istifadə edilən kanalları müəyyən etmək imkanına malik olurlar.

➤ *Daxili nəzarət sistemləri* real vaxtda həyata keçirilən mobil əməliyyatlarla bağlı riskləri idarə etmək üçün effektiv bir vasitədir. Provayderlər tərəfindən mobil ödəmə xidmətlərinin təklif edilməsi üçün istifadə edilən eyni sistem onların risklərinin qiymətləndirilməsi üçün də istifadə edilir.

3- Bank və qiymətli kağız hesabı olmadan mobil ödəmə xidmətləri -(m-Payments)

Xarakterik xüsusiyyətləri. Bu kateqoriyadan olan mobil ödəmə xidmətləri bank və qiymətli kağız hesabı olmayan müştərilərə mobil telefon vasitəsilə ödənişləri həyata keçirmək imkanı verir. Əməliyyatların bank vasitəsilə həyata keçirilməsinə baxmayaraq, müştərinin bankda hesabının olması tələb olunmur. Başqa sözlə, əməliyyatlar mobil ödəmə xidməti göstərən provayderin adına açılmış bank hesabı vasitəsilə həyata keçirilir. Xidmətlər çox vaxt bank olmayan təşkilatlar (məsələn, kredit kart şirkətləri) vasitəsilə göstərilir və əvvəlcədən mövcud olan bank/qiymətli kağızlar hesabına əsaslanmır. Müştərilərin bu kateqoriyadan olan xidmət növünə müraciət etməsinə səbəb müştəri üçün bank və qiymətli kağız hesabının açılmasının tələb olunmamasıdır. Məsələn, xidmət istifadəçisinin mobil telefonu xidmət provayderinin POS-terminalında ödənişlər etmək üçün və ya ödəniş (kredit və ya debit) kartına oxşar ödəniş aləti kimi istifadə edilə bilər. Bəzi dövlətlərdə, preventiv tədbir olaraq, mobil ödəmə xidməti istifadəçilərinə onlayn əməliyyatı təsdiq etmək üçün onu müşayiət edən təhlükəsizlik çekləri göndərilir.

Müəyyən edilmiş risklər və preventiv tədbirlər. Bu kateqoriyadan olan mobil ödəmə xidmətləri bank və qiymətli kağızlar hesabı üzrə aparılan ödəmə xidmətləri ilə eyni risklərə məruz qalır və onlara qarşı eyni preventiv tədbirlər nəzərdə tutulur.

RİSKLƏR

Digər maliyyə məhsulları və xidmətləri kimi, yeni ödəniş alətləri də müxtəlif PL/TM risklərinin tərkib hissəsi ola bilər. Yeni ödəniş alətlərinə münasibətdə risk meyarları aşağıdakılardır:

Ödəniş üsulları üzrə risk amilləri				
Meyar		Nağd	Yüksək risk	Aşağı risk
Eyniləşdirmə tədbirləri	Eyniləşdirmə	Anonim	Anonim	Müştərinin eyniləşdirilməsi aparılanda
	Verifikasiya	Anonim	Müştərinin sənədlərinin uyğunluğu yoxlanılmır	Müştərinin sənədlərinin uyğunluğu yoxlanılır
	Monitorinq			İşgüzar münasibətlərin davamlı monitorinqi
Məlumatların saxlanması			Elektron əməliyyatlara dair məlumatlar saxlansa da, HMO-larının istifadəsi üçün faydalı deyildir	Elektron əməliyyatlara dair məlumatlar saxlanılır və HMO-larının istifadəsi mümkündür
Məbləğ limiti	Maksimum məbləğ hesabda toplanılır	Limitsiz	Limitsiz	Məbləğ limiti
	Hər əməliyyat üzrə maksimum məbləğ (nağd mədaxil/nağd məxaric)	Limitsiz	Limitsiz	Məbləğ limiti
	Maksimum əməliyyat tezliyi	Limitsiz	Limitsiz	Məbləğ limiti
Mədaxil üsulları		Mümkün deyil	Anonim mənbələr (nağd, anonim kartlar və s.)	Kredit təşkilatının və ya PL/TMM rejiminə cəlb edilmiş təsisatın müştərisinin hesabından mədaxil olunması

Coğrafi limit		Bəzi valyutalar digərlərinə nisbətən daha çox dövriyyədə olur	Vəsaitlərin köçürülməsi və ya ölkə xaricində nağd məxarici	Vəsaitlərin köçürülməsi və ya yalnız ölkə daxilində nağd məxarici
İstifadə limiti	Sərbəst dönərliliyi	Mümkündür	Yüksək dönərlilik	Aşağı dönərlilik
	Faydalılığı	Şəxsdən bank hesabına, bank hesabları arasında, şəxsdən şəxsə, onlayn istifadə mümkün deyil	Şəxsdən bank hesabına, bank hesabları arasında, şəxsdən şəxsə, onlayn istifadə mümkündür	Şəxsdən bank hesabına, bank hesabları arasında, onlayn istifadə mümkündür, ancaq şəxsdən şəxsə əməliyyatlar mümkün deyil
	Nağd məxaric	Mümkün deyil	Anonim və limitsiz nağd məxaric (ATM-lərdən məxaric)	Nağd məxaric imkanlarına limit tətbiq olunması, məbləğ və əməliyyat sayına limit tətbiq olunması
Xidmət sahələri	Xidmət provayderlərinin əməkdaşlığı (dəstəkləməsi)	Mümkün deyil	Bəzi müstəqil xidmət provayderləri əməliyyatların müəyyən hissələrini həyata keçirirlər	Əməliyyat tam şəkildə bir xidmət provayderi tərəfindən həyata keçirilir
	Autsorsinq	Mümkün deyil	Əməliyyatın bütün komponentləri fərqli şirkətlər tərəfindən təmin olunur. Bu halda xarici dəstək təmin edən şirkətlərin təhlükəsizlik səviyyəsi ölçülmür	Əməliyyatın bütün komponentləri tək mərkəzdə yüksək standartla həyata keçirilir

FATF-in 2010-cü ildə nəşr etdiyi "Yeni ödəniş alətləri" barədə hesabatında bu ödəniş alətləri ilə bağlı PL/TM riskləri daha ətraflı şəkildə təqdim olunmuşdur.

Eyniləşdirmə tədbirləri

Əvvəlcədən ödənilmiş kartlar: Xidmət göstərən təşkilatlar müştərisinə sadə eyniləşdirmə tədbirləri və ya anonim kartların açılması təklifləri ilə cəlb edirlər.

Əvvəlcədən ödənilmiş kartlar asanlıqla üçüncü şəxslər tərəfindən istifadə oluna bilər. “Əkiz kartlar” və ya “ortaq kartlar” üçüncü şəxslərin də istifadəsini nəzərdə tutsa da, bu şəxslərin eyniləşdirilməsi aparılmır. Bu halda sadəcə kart sahibinin eyniləşdirmə məlumatları əldə olunur.

Bu tip eyniləşdirmə prosesi daha çox internet üzərindən aparılır. Sadəcə müştərinin adı və soyadı kimi məlumatlar tələb olunur. Şəxsiyyəti təsdiq edən sənəd və ya oxşar xarakterli eyniləşdirmə sənədləri üzrə seriya və nömrə tələb olunmur, beləliklə də verifikasiya tədbirləri aparılmır.

PL/TM baxımından bu tip məhsul və xidmətlər yüksək riskli hesab olunur.

Məlumatların saxlanması

Eyniləşdirmə tədbirlərinin aparılması ilə bərabər, FATF-in 11-ci tövsiyəsinə əsasən, əməliyyatlara dair məlumatlar əməliyyatın tamamlanmasından sonra ən azı 5 il müddətinə saxlanmalıdır. Hər hansı işin araşdırılmasında saxlanılan məlumatların faydalı olacağı isə bir həqiqətdir.

Məbləğ limiti

“Məbləğ limiti” anlayışı əvvəlcədən ödənilmiş kartlara məxsus xidmətlər və məhsullar üçün nəzərdə tutulmuş maksimum məbləğ həddidir. Məbləğ limiti 1 əməliyyata, gün/həftə/ay ərzində icra olunan əməliyyatların cəmi məbləğinə tətbiq oluna bilər. Həmçinin, hər bir müştərinin istifadə etdiyi kart və ya hesaba limit tətbiq oluna bilər.

Məbləğ və ya əməliyyat sayına limit tətbiq oluna bilmədikdə, hesaba mədaxil olunan vəsaitə limit tətbiq olunur. Məbləğ və əməliyyat sayı üzrə yüksək limit PL/TM baxımından riskli hesab olunur.

İnternet ödəniş xidmətləri və əvvəlcədən ödənilmiş kart provayderlərinin xidmətləri ilə müqayisədə mobil ödəniş xidməti provayderləri

kiçik məbləğ limiti tətbiq edə bilərlər. Məsələn, yüklənə bilməyən əvvəlcədən ödənilmiş kartlara kiçik məbləğ limiti (100 ABŞ dolları) tətbiq oluna bilər. Qeyd edilməlidir ki, aylıq 30 000 ABŞ dolları istifadə limitinə sahib yüklənə bilən əvvəlcədən ödənilmiş kartlar da mövcuddur.

Aylıq istifadə limiti 30 000 ABŞ dolları olan Nağd ATM kartı:

ATM-lərdən nağd vəsaitlərin məxaric edilməsi üçün aylıq istifadə limiti 30 000 ABŞ dolları olan (günlük nağd vəsait məxaric limiti 1000 ABŞ dollarına bərabər olan) əvvəlcədən ödənilmiş kartlar emissiya olunur. Bu növ kartların istifadə müddəti artırıla bilmir, birdəfəlik istifadə üçün nəzərdə tutulmuşdur. Dünyanın 900 000-dən çox sayda ATM-də istifadə etmək mümkündür. Kartın üzərində ad yazılmır və kartı əldə etmək üçün eyniləşdirmə tədbirlərinin tətbiq olunması tələb olunmur.

ATM kartlarını yalnız ABŞ dollarında istifadə etmək mümkündür. Bu tip kartlar dünyanın hər yerində məhsul və ya xidmətlərin satın alınması və ATM-lərdən yerli valyutada nağd məxaric edilməsi imkanı təqdim edir.

İstifadə qaydası: ATM kartına mədaxil edilən vəsait pin kod vasitəsilə qorunur. Siz əməliyyatınız barədə hər hansı bildiriş və ya məktub almırsınız. Maliyyə əməliyyatlarına nəzarətin gücləndiyindən kənarında bu tip əməliyyatlar aparmaq imkanı müştərləri bu məhsullardan istifadə etməyə sövq edir.

Pin kod kart və mədaxil edilən vəsaitin qəbzi ilə birlikdə möhürlənmiş zərfdə sizə təqdim olunur. Siz karta mədaxil edilmiş vəsaitlərinizi onlayn qaydada yoxlaya bilərsiniz. Sizə təqdim olunan zərfdə xüsusi internet kanalının məlumatları və istifadə qaydaları təqdim olunur. Qeydiyyatdan keçmək şərti var.

Vəsaitin mədaxil olunması: Vəsait pul köçürmə sistemləri, çek və SWIFT köçürmə yolu ilə mədaxil edilə bilər. Aylıq nağd məxaric edilə bilən məbləğ 30 000 ABŞ dollarıdır.

Məbləğ limiti eyniləşdirmə prosedurlarının tələblərindən asılı olaraq dəyişə bilər. Eyniləşdirmə tədbirləri daha ciddi şəkildə tətbiq olunduğu xidmətlərdə məbləğ limiti daha yüksək ola bilər.

Maliyyəlaşmə alətləri:

Əvvəlcədən ödənilmiş kartlara müxtəlif üsullarla: nağd, köçürmə və s. yolu ilə vəsait mədaxil oluna bilər.

Coğrafi limit:

Ölkə xaricində istifadə olunması mümkün olan məhsul və xidmətlərin PL/TM baxımından yüksək riskli olduğu hesab olunur. Belə məhsul və xidmətlər PL/TMM baxımından eyniləşdirmə və nəzarət mexanizmi tətbiq olunmadığı üçün yüksək riskli müştəriləri cəlb edir.

Bu sahədə habelə elə provayderlər fəaliyyət göstərir ki, onlar ölkə xaricində də ATM-dən nağd vəsait məxaric etmək imkanı təqdim edir. Beynəlxalq kart təşkilatları (Visa, Mastercard) bu növ kartlardan nağd məxaricin məbləğinə müəyyən limitin tətbiq edilməsini tövsiyə edirlər.

İstifadə limiti:

Yeni ödəniş alətlərindən istifadə olunması məhsul və xidmətlərin çeşidindən asılıdır.

Visa və MasterCard kimi beynəlxalq kart təşkilatlarının dəstəklədiyi, yüksək texniki standartlara malik açıq tipli əvvəlcədən ödənilmiş kartların istifadə limiti aşağıdır.

- Visa və MasterCard brendli əvvəlcədən ödənilmiş kartları özlərinə məxsus ödəniş şəbəkəsinin daxili və xarici məntəqələrində dəstəklənir. Əvvəlcədən ödənilmiş kartlara tətbiq olunan standartlar ənənəvi debit və kredit kartlar üçün müəyyən olunmuş standartlarla eynidir.

Ödəniş zəncirində iştirak edən tərəflər:

Yeni ödəniş alətləri ödəniş zəncirində iştirak edən müxtəlif tərəflərdən (proqram menecerləri, mübadilə məntəqələri, vasitəçi agentliklər) irəli gələn risklərə məruz qala bilər. Ödəniş sistemində iştirak edən tərəflərin sayının çox olması məlumatın bölünməsinə və itirilməsinə səbəb ola bilər.

Eyniləşdirmə və verifikasiya tədbirləri:

İnternet üzərindən eyniləşdirmə və verifikasiya tədbirlərinin aparılması üçün internet protokol adresi (IP adres) provayder

tərəfindən müəyyən edilməlidir. IP adresinin təyin edilməsi, istifadəçinin özü anonim qalsa da belə, onun sahib olduğu hesab və kart sayını müəyyən etməyə kömək edə bilər.

Monitorinq:

Yeni ödəniş alətləri kompüter texnologiyasına əsaslanan bir xidmətdir və effektiv monitorinq prosedurlarının tətbiqi üçün əvvəlcədən tədbirlər görülməlidir. Eyniləşdirmə tədbirləri aparılmasa da, elektron xidmətlərdə əməliyyatların qeydiyyat jurnalları vardır. Bu da onu göstərir ki, PL/TM ilə əlaqəliliyi baxımından şübhəli hesab olunan hallara elektron xidmət və məhsullar vasitəsilə də nəzarət oluna bilər.

Monitorinq aparılması üçün bir neçə üsul təklif oluna bilər:

- IP adres ilə müştəri barəsində məlumatlar arasında uyğunsuzluq;
- Qeyri-adi və ya şübhəli əməliyyatlar;
- Eyni hesabı bir neçə şəxsin istifadə etməsi;
- Eyni istifadəçinin bir neçə hesab istifadə etməsi;
- Müxtəlif hesabların eyni mənbədən vəsait əldə etməsi.

TİPOLOGİYALAR:

➤ 2007-ci ildə əvvəlcədən ödənilmiş kartlar vasitəsilə idman göstəricilərinin artırılması və əzələlərin böyüdülməsi məqsədi ilə istifadəsi qadağan olunan maddələrin ticarəti ilə bağlı 3 ayrı-ayrı hal aşkar olunmuşdur. Müvafiq maddələrin onlayn ticarətindən 1 iş üzrə 11 ay ərzində cəmi 60 000 ABŞ dolları məbləğində gəlir əldə edilmişdir. Digər halda isə 21 ay müddətində əvvəlcədən ödənilmiş kartlar vasitəsilə 125 000 ABŞ dolları məbləğində vəsait əldə edilmişdir. İşlərin 3-ü də məhkəmə hökmü ilə nəticələnmişdir və təqsirləndirilən şəxslər azadlıqdan məhrum edilmişdir.

Mənbə: ABŞ

➤ Qanunsuz qumar oyunlarından əldə olunan vəsaitlərin leqallaşdırılması

2007-ci ildə ABŞ-da qeydiyyatdan keçmiş yerli şirkət qanunsuz qumar oyunlarının təşkilini həyata keçirmiş, xarici şirkət isə müvafiq oyunların internet üzərindən fəaliyyətini təmin etmişdir. Bu halda yerli və xarici şirkət fəaliyyətləri ilə bağlı vəsaitlərin dövriyyəsi üçün ölkə daxilində əvvəlcədən ödənilmiş kart hesabı açmalı, kart məlumatlarını internet saytın operatorlarına göndərməli idilər. Kartlar ölkə xaricinə çıxarıla və istifadə oluna bilməzdi. Lakin müvafiq işdə xarici şirkət kartlardan onlayn və mobil ödənişlər vasitəsilə alqı-satqı əməliyyatlarının aparılmasında istifadə etmişdir. İş üzrə aylıq 100 000 ABŞ dolları məbləğində vəsait qazanılmışdır.

6 təqsirləndirilən şəxs 3 il müddətinə 1 təqsirləndirilən şəxs isə 3 il 6 ay müddətinə azadlıqdan məhrum edilmişdir.

Mənbə: ABŞ

➤ Əvvəlcədən ödənilmiş kartlar vasitəsilə narkotik maddələrin ticarəti - 1

2009-cu ildə həbsdə olan şəxslər üçüncü tərəflərə məxsus əvvəlcədən ödənilmiş kartlar vasitəsilə narkotik maddələrin ticarətini həyata keçirmişdirlər. Həbsdə olan şəxslər müştərilərinin ailə üzvlərinə məxsus əvvəlcədən ödənilmiş kart hesabları vasitəsilə alqı-satqı əməliyyatlarını icra etmişdirlər. İş üzrə

məhkəmə prosesi hazırda davam etməkdədir.

Mənbə: ABŞ

➤ Əvvəlcədən ödənilmiş kartlar vasitəsilə narkotik maddələrin alqışı - 2

Avstraliyanın maliyyə monitorinqi orqanına (AUSTRAC) daxil olan şübhəli maliyyə əməliyyatı barədə məlumata əsasən tələbəyə məxsus əvvəlcədən ödənilmiş kart hesabına müxtəlif şəxslər tərəfindən 9000 Avstraliya dolları məbləğində vəsait mədaxil olunmuşdur. AUSTRAC-ın məlumat bazasına şəxsə məxsus 15 şübhəli əməliyyat barədə məlumat daxil olduqdan sonra narkotik ticarəti şübhəsi ilə iş HMO-na təqdim olunmuşdur. Araşdırmalar nəticəsində məlum olmuşdur ki, 12 gün ərzində şəxs Avstraliyadan bir Cənubi Amerika dövlətinə səfər etmiş və sonra başqa bir Cənubi Amerika dövlətindən Avstraliyaya geri qayıtmışdır. Geri qayıtdığı zaman onun yük çantasında təxminən 5,8 kq kokain aşkar edilmişdir. Müəyyən edilmişdir ki, həmin şəxs bundan əvvəl hər iki səfərindən Avstraliyaya 28 000 Avstraliya dolları məbləğində ödəniş qarşılığında narkotik maddə gətirmişdir. Həmin şəxs Avstraliyaya 5,8 kq kokain gətirilməsi və qanunsuz əldə olunmuş 400 000 Avstraliya dolları məbləğində vəsaitin leqallaşdırılması halları üzrə təqsirli bilinərək, 7 il müddətinə azadlıqdan məhrum edilmişdir.

Mənbə: Avstraliya

➤ Saxta malların onlayn satışı ilə əldə olunan vəsaitlərin leqallaşdırılması

Fransada xarici şirkətdə işləyən əməkdaş bank hesabına sahibdir. Hesaba 138 əməliyyatla 357 245 Avro məbləğində vəsait mədaxil olunmuşdur. Ümumi məbləğin 300 000 Avro hissəsi 44 əməliyyatla internet hesabları üzərindən köçürülmüşdür. Əməliyyatların təhlili zamanı məlum olmuşdur ki, vəsaitlər malların satış saytıdan əldə olunur. Qısa müddət sonra vəsaitlər, xarici şirkətin Fransada olan bank hesabına köçürülür. Malların satış saytının saxta olduğu müəyyən edilmişdir.

Mənbə: Fransa

AKRONİMLƏR:

ATM	<i>Automated Teller Machine - Bankomat</i>
AUSTRAC	<i>Australian Transaction Reports and Analysis Centre - Avstraliya Əməliyyatlara dair Məlumatların Ötürməsi və Təhlili Mərkəzi</i>
FATF	<i>The Financial Action Task Force – Maliyyə tədbirləri üzrə işçi qrupu</i>
IBAN	<i>International Bank Account Number – Beynəlxalq Bank Hesab Nömrəsi</i>
İP ünvanı	<i>Internet Protocol Address - internet şəbəkəsinə qoşulmuş hər bir kompüterin rəqəmlərdən ibarət elektron ünvanı</i>
İT	<i>İnformasiya Texnologiyaları</i>
HMO	<i>Hüquq-Mühafizə Orqanları</i>
MNO	<i>Mobile Network Operator – Mobil şəbəkə operatoru</i>
MT	<i>Müştərini Tanı</i>
PL/TMM	<i>Cinayət yolu ilə əldə edilmiş pul vəsaitlərinin və ya digər əmlakın leqallaşdırılmasına və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə</i>
PL/TM	<i>Cinayət yolu ilə əldə edilmiş pul vəsaitlərinin və ya digər əmlakın leqallaşdırılması və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi</i>
SWIFT	<i>The Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunication - Ümumdünya Banklararası Maliyyə-Telekommunikasiya Sistemi</i>

ƏVVƏLCƏDƏN ÖDƏNİLMİŞ KARTLARA AİD NÜMUNƏLƏR

Kod: VISA MB EUR

Növ: individual İBAN ilə yüklənə bilən əvvəlcədən ödənilmiş VISA anonim kartı

Qiyməti: 30 ABŞ dolları / 22 Avro (Bitcoin ilə ödəniş etmək üçün Bitstamp.net saytında məzənnələr mövcuddur)

Kartın valyutası: Avro

Etibarlılıq müddəti: 12/2016

Limitlər:

- Birdəfəlik nağdsız əməliyyat: 1000 Avro
- Gün ərzində maksimum nağd məxaric limiti: 150 Avro
- İllik limit: 2500 Avro
- Kartın maksimum məbləğ limiti: 2500 Avro

Komissiya haqqı:

- Nağdsız əməliyyatlar: komissiyadan azaddır
- Ölkə xarici nağd məxaric: 2,5 Avro
- ATM-dən hesab çıxarışının əldə olunması: 0,5 Avro
- Onlayn və ya mobil telefondan hesab çıxarışı əldə olunması: komissiyadan azaddır
- Valyuta mübadiləsi xərci: 3 %

Məlumatlar:

- Onlayn panel balansın yoxlanması, kartın statusu, son 20 əməliyyatın tarixçəsinə dair məlumat əldə edilməsi üçün istifadə olunur;
 - Onlayn panel qeydiyyatdan keçmədən istifadə oluna bilər;
 - Onlayn panelin ingilis, alman və polyak dillərində istifadəsi mümkündür;
 - Siz vəsaitin kimdən daxil olduğunu və ya əməliyyatın təyinatını onlayn paneldə görə bilməzsiniz, yalnız göndərən məlumatlarının yerinə kartın məlumatlarını görəcəksiniz.
 - Balans və əməliyyatların tarixçəsi barədə qeydiyyatdan keçmədən banka zəng etməklə məlumat əldə etmək mümkündür;
 - Möhürlü zərfdə PIN kod əldə edirsiniz, həmin kodu dəyişmək mümkün deyil;
 - Standart VISA kart çipsizdir;
 - İstifadə müddəti 3 ildir.

Kod: VISA WK EUR

Növ: individual İBAN ilə yüklənə bilən əvvəlcədən ödənilmiş VISA ELECTRON anonim kartı

Qiymət: 30 ABŞ dolları / 22 Avro (Bitcoin ilə ödəniş etmək üçün Bitstamp.net saytında məzənnələr mövcuddur)

Kartın valyutası: Avro

Etibarlılıq müddəti: 01/2016

Limitlər:

- Tək nağdsız əməliyyat: 1000 Avro
- Gün ərzində maksimum nağd məxaric limiti: 150 Avro
- İllik limit: 2500 Avro
- Kartın maksimum məbləğ limiti: 2500 Avro

Komissiya haqqı:

- Nağdsız əməliyyatlar: komissiyadan azaddır
- Ölkə xarici nağd məxaric: 2,5 Avro
- ATM-dən hesab çıxarışının əldə olunması: 0,5 Avro
- ATM-də PIN kodun dəyişməsi: komissiyadan azaddır
- Onlayn balansın yoxlanması/əməliyyat tarixçəsi/PIN kodun dəyişməsi: komissiyadan azaddır

(kart qeydiyyatı tələb olunur)

- SMS ilə balansın yoxlanması: komissiyadan azaddır
- Valyuta mübadiləsi xərci: 2,8 %

Məlumatlar:

• Onlayn panel balansın yoxlanması, kartın statusu, əməliyyatların tarixçəsinin öyrənilməsi, PDF formatda çıxarışın əldə olunması üçün istifadə olunur;

• Kart üçün hər hansı adla qeydiyyatdan keçmək olar, ancaq qeydiyyat ünvanı ölkədaxili olmalıdır və SSN/şəxsi kod vasitəsilə onlayn paneli istifadə etmək olar.

• Onlayn panel polyak dilindədir. Lakin ingilis dilində istifadə qaydaları saytda yerləşdirilib.

• Vəsaiti göndərənin məlumatlarının da olduğu bütün əməliyyatların tarixçəsi;

• Balans və əməliyyatların tarixçəsi barədə qeydiyyatdan keçmədən banka zəng etməklə məlumat əldə etmək mümkündür ;

• Möhürlü zərfdə PIN kod əldə edirsiniz, kartla qeydiyyatdan keçmisinizsə, PIN kodu dəyişmək mümkündür;

• VISA ELECTRON kart Çip&PIN-ə malikdir;

• İstifadə müddəti 2 ildir.

Kod: VISA MB USD

Növ: individual İBAN ilə yüklənə bilən əvvəlcədən ödənilmiş VISA anonim kartı

Qiymət: 30 ABŞ dolları / 22 Avro (Bitcoin ilə ödəniş etmək üçün Bitstamp.net saytında məzənnələr mövcuddur)

Kartın valyutası: ABŞ dolları

Etibarlılıq müddəti: 12/2016

Limitlər:

- Tək nağdsız əməliyyat: 1300 ABŞ dolları
- Gün ərzində maksimum nağd məxaric limiti: 200 ABŞ dolları
- İllik limit: 3000 ABŞ dolları
- Kartın maksimum məbləğ limiti: 3000 ABŞ dolları

Komissiya haqqı:

- Nağdsız əməliyyatlar: komissiyadan azaddır
- Ölkə xarici nağd məxaric: 3 ABŞ dolları
- ATM-dən hesab çıxarışının əldə olunması: 1 ABŞ dolları
- Onlayn və ya mobil telefondan hesab çıxarışının əldə olunması: komissiyadan azaddır
- Valyuta mübadiləsi xərci: 3 %

Məlumatlar:

• Onlayn panel balansın yoxlanması, kartın statusu, son 20 əməliyyatın tarixçəsinə dair məlumat əldə edilməsi üçün istifadə olunur;

- Onlayn panel qeydiyyatdan keçmədən istifadə oluna bilər;
- Onlayn panelin ingilis, alman və polyak dillərində istifadəsi mümkündür;
- Siz vəsaitin kimdən daxil olduğunu və ya əməliyyatın təyinatını onlayn paneldə görə bilməzsiniz, yalnız göndərəninin məlumatlarının yerinə kartın məlumatlarını görəcəksiniz.

• Balans və əməliyyatların tarixçəsi barədə qeydiyyatdan keçmədən banka zəng etməklə məlumat əldə etmək mümkündür;

- Möhürlü zərfdə PİN kod əldə edirsiniz, dəyişmək mümkün deyil;
- Standart VISA kart çipsizdir;
- İstifadə müddəti 3 ildir.

Kod: VISA WK USD

Növ: individual İBAN ilə yüklənə bilən əvvəlcədən ödənilmiş VISA ELECTRON anonim kart

Qiymət: 30 USD / 22 EUR (Bitcoin ilə ödəniş etmək üçün Bitstamp.net saytında məzənnələr mövcuddur)

Kartın valyutası: ABŞ dolları

Etibarlılıq müddəti: 01/2016

Limitlər:

- Tək nağdsız əməliyyat: 1300 ABŞ dolları
- Gün ərzində maksimum nağd məxaric limiti: 200 ABŞ dolları
- İllik limit: 3000 ABŞ dolları
- Kartın maksimum məbləğ limiti: 3000 ABŞ dolları

Komissiya haqqı:

- Nağdsız əməliyyatlar: komissiyadan azaddır
- Ölkə xarici nağd məxaric: 3 ABŞ dolları
- ATM-dən hesab çıxarışının əldə olunması: 1 ABŞ dolları
- ATM-də PIN kodun dəyişməsi: komissiyadan azaddır
- Onlayn balansın yoxlanması/əməliyyat tarixi/PIN kodun dəyişməsi: komissiyadan azaddır

(kart qeydiyyatı tələb olunur)

- SMS ilə balansın yoxlanması: komissiyadan azaddır
- Valyuta mübadiləsi xərci: 2,8 %

Məlumatlar:

• Onlayn panel balansın yoxlanması, kartın statusu, əməliyyatların tarixçəsinin öyrənilməsi, PDF formatda çıxarışın əldə olunması üçün istifadə olunur;

• Kart üçün hər hansı adla qeydiyyatdan keçmək olar, ancaq qeydiyyat ünvanı ölkədaxili olmalıdır və SSN/şəxsi kod vasitəsilə onlayn paneli istifadə etmək olar.

• Onlayn panel polyak dilindədir. Lakin ingilis dilində istifadə qaydaları saytda yerləşdirilib.

• Vəsaiti göndərənin məlumatlarının da olduğu bütün əməliyyat tarixçəsi;

• Qeydiyyatdan keçmədən banka zəng etməklə balans və əməliyyatların tarixçəsi barədə məlumat əldə etmək mümkündür;

• Möhürlü zərfdə PIN kod əldə edirsiniz, kartla qeydiyyatdan keçmisinizsə, PIN kodu dəyişmək mümkündür;

• VISA ELECTRON kartı Çip&PIN-ə malikdir;

• İstifadə müddəti 2 ildir.

"MALİYYƏ MONİTORİNQİ"
informasiya bülleteni
№1, dekabr 2014

Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı yanında
Maliyyə Monitorinqi Xidməti
AZ1014, Bül-Bül prospekti 40, Bakı şəhəri, Azərbaycan Respublikası
Tel.: (+994 12) 598 20 56, 598 19 46
Faks: (+994 12) 493 03 88, 493 03 67
E-mail: office@fiu.az
Sayt: www.fiu.az

Çapa imzalanmışdır: 20.12.2014
Sifariş: 3. Tiraj: 40